

osvrti

13th European Symposium of Organic Chemistry (ESOC 13)

Dubrovnik – Cavtat, Rujan 10 – 15, 2003

V. Šunjić

PLIVA – Istraživački Institut d. o. o.

Europski simpoziji o organskoj kemiji (ESOCs) održavaju se svake druge godine, počevši od 1979., kada je »ESOC 1« održan u Kölnu (D), a zatim kako slijedi u sljedećim gradovima:

ESOC 2, Stresa (IT)	1981.
ESOC 3, Canterbury (GB)	1983.
ESOC 4, Aix-en-provence (FR)	1985.
ESOC 5, Jerusalem (IL)	1987.
ESOC 6, Beograd (YU)	1989.
ESOC 7, Namur (BE)	1991.
ESOC 8, Barcelona (SP)	1993.
ESOC 9, Warszawa (PO)	1995.
ESOC 10, Basel (CH)	1997.
ESOC 11, Göteborg (SE)	1999.
ESOC 12, Groningen (NL)	2001.

Broj sudionika ovog najvećeg europskog skupa kemičara kretao se od kojih 250 do rekordnih 750 u Groningenu. Podaci o ukupnom broju sudionika u zapisnicima ranijih skupova nepotpuni su, za razliku od točne evidencije broja predavanja (plenarnih, na poziv i sekcijskih) i prezentacija na posteru. Može se ipak zaključiti da je tijekom 24 godine rada ESOC-a na skupovima sudjelovalo približno 5000 organskih kemičara iz europskih i nekih zemalja s drugih kontinenata. Podaci o predavačima i sudionicima prethodnih skupova nalaze se u knjigama sažetaka pojedinih skupova, a posebno su detaljni u monografijama sa zadnja tri skupa (Göteborg, Groningen, Dubrovnik-Cavtat).

Sudionici dosadašnjih skupova ESOC mogli su steći jasnu sliku o tome da znanstvena istraživanja u organskoj kemiji na europskom kontinentu drže korak s onima u SAD-u, a ispred su istih u nekim razvijenim zemljama ili regijama, npr. Japanu, zemaljama Jugoistočne Azije. Organski kemičari Europe postigli su organizacijom ESOC-a stupanj koordinacije i uzajamnog informiranja, koji sada razvijaju i drugi kemičari Starog kontinenta, npr. ujedinjavanjem nacionalnih časopisa i njihovim prelaskom na engleski jezik.

Netko može primijetiti da je to bilo lakše postići u organskoj kemiji kao etabliranoj i tradicionalnoj znanstvenoj disciplini nego u novim područjima znanosti koja izravno pružaju komercijalno iskoristiva znanstvena saznanja, kao što su npr. elektronika, molekularna biologija i sl. Da tomu nije tako, dovoljno je podsjetiti da su danas istraživanja u organskoj kemiji u pravilu, kada su kvalitetna, integrirana u interdisciplinarnе projekte. Podsjećam na izreku: sintetska organska kemija ne daje nove spojeve nego nova svojstva! Drugim riječima organska sintetska kemija, kao i fizikalna organska kemija, stereokemija i slične discipline neizostavno su uključene u projekte koji rezultiraju novim biološki ak-

tivnim spojevima, novim polimernim materijalima, novim materijalima u elektronskoj industriji i drugdje. Stoga europski skup kakav je ESOC sigurno pruža mogućnost svakom sudioniku da upozna najnovija dostignuća u organskoj kemiji koja se ugrađuju u gore navedene inovativne interdisciplinarnе programe i tehnologije zasnovane na znanosti.

Na ESOC-u 13 sudjelovalo je ukupno oko 460 kemičara, od kojih je oko 50 iz Hrvatske, te oko 50 osoba u pratnji. Po ukupnom broju sudionika ESOC 13 je negdje na 3. ili 4. mjestu od svih do sada održanih, što držim organizacijskim uspjehom s obzirom na okolnosti. One su bile u prvom redu određene relativno slabom prometnom povezanošću Dubrovnik s europskim centrima te izbijanjem rata u Iraku u travnju 2003., u najnepogodnijem trenutku s obzirom na očekivane konačne prijave sudionika. Još u Göteborgu 1999., za vrijeme ESOC-a 11, bila mi je ponuđena organizacija tog skupa u Hrvatskoj. Dubrovnik mi je kao odredište ESOC-a 13 bio sugeriran od strane svih članova Scientific Board of ESOCs (SC ESOC), čiji sam član bio od 1993. god. do završetka ESOC-a 13. Treba dodati da u Hrvatskoj praktički i ne postoji alternativa hotelu »Croatia« u Cavtatu za održavanje skupova s 800 – 1000 i više sudionika, budući da taj hotel jedini ima glavnu dvoranu potrebnog kapaciteta i nekoliko manjih dvorana.

Vratio bih se na broj sudionika iz Hrvatske. On je za sve članove Organizacijskog odbora i mene osobno predstavljao jedno od najugodnijih iznenađenja. Moja zahvalnost ide svim kolegama profesorima na fakultetima i seniorim znanstvenicima na institutima diljem Hrvatske koji su odvojili sredstva za slanje mlađih suradnika na taj skup. Ta sredstva nisu bila mala, s obzirom na visinu kotizacije i troškove puta; smještaj se još mogao naći po prihvatljivoj cijeni. Bilo je veliko zadovoljstvo vidjeti oko 50 mlađih organskih kemičara iz Hrvatske u predavaonicama, a posebno na posterskim prezentacijama u razgovoru s vodećim europskim i svjetskim znanstvenicima. Rezultati tih susreta bili su vrlo konkretni i brzi; nekoliko naših mlađih znanstvenika je na temelju prikazanih rezultata dobilo pozive za plaćene kraće boravke u europskim institutima, a dvoje ili troje i stipendije za godišnje poslijedoktorske specijalizacije.

Još o kotizaciji od 450 EUR. Ona je uključila troškove prijevoza za sve dane skupa, bilo gdje da je odsjeo sudionik, u Dubrovniku ili okolici, prijevoz od aerodroma do boravišta i natrag, ručak u restoranu hotela »Croatia« za sve vrijeme trajanja skupa, i večernju zakusku (cheese and wine) u vrijeme posterskih sekcija. Ipak, prije skupa bilo je dosta primjedaba od kolega iz Hrvatske da je kotizacija visoka, čega smo i mi organizatori bili svjesni. S druge strane, ona je bila na razini kotizacija za slične međunarodne skupove, a pružala je znatno više od onoga što su sudionici takvih skupova navikli za nju dobiti. To priznanje smo na kraju

skupa dobili ne samo od kolega iz inozemstva nego, što posebno veseli, i od kolega iz naše, siromašnije sredine.

Nešto o formalnom sadržaju skupa. Brojkama izraženo, održano je 13 plenarnih predavanja, 23 pozvana predavanja, 46 usmenih priopćenja i 261 postersko priopćenje, od kojih 10 i kao »poster flash« prezentacije. Ove posljednje sastojale su se od 6-minutnog kratkog izlaganja rezultata na posteru, neposredno prije prezentacije postera, a večernjem terminu. »Poster flash« je ponuđen mladim znanstvenicima, i svi su ga rado prihvatili.

Budući da plenarne i pozvane predavače predlažu predsjedniku znanstvenog i organizacijskog odbora članovi znanstvenog odbora (Scientific Committee of ESOC), u pravilu sam te prijedloge i slijedio. Zbog obiteljskih razloga prof. G. Gottarelli (Bologna, IT) u zadnji je čas odustao od sudjelovanja, te je kao plenarni predavač »uskočio«, na sugestiju svih prisutnih članova SC, prof. J. Clayden, s izvanrednim predavanjem o stereoselektivnom reakcijama preko kiralnih karbaniona. Na njegovu mjestu kao pozvani predavač nastupio je dr. M. Žinić sa instituta »Ruđer Bošković«, iznijevši rezultate najnovijih istraživanja na području supramolekularne kemije. Tako smo ove godine imali dva pozvana predavača iz Hrvatske (Š. Horvat, M. Žinić), dok smo na svim ranijim simpozijima ESOC imali pet pozvana predavača (N. Trinajstić u Kölnu, Z. Majerski u Jerusalemu, M. Žinić u Baselu, M. Eckert-Maksić u Göteborgu i M. Šindler-Kulyk u Groningenu).

Kako su se imena plenarnih predavača ESOC-a 13 pojavljivala u okviru oglasa na stranicama ovog časopisa u prvom polugodištu 2003. godine, dok su brojne dodatne informacije dostupne u knjizi sažetaka, koja je po prvi puta izdana i u elektronskoj verziji (CD-ESOC 13), to ovdje ne bih ponavljao te podatke. Umjesto toga bih ovaj osobni prikaz skupa nastavio dojmovima sa i oko skupa. Vrijedno je spomenuti da CD u uvodu ima kratki glazbeni prilog odobren licencijom od strane umjetničkog ansambla »Lindo«!

U prvom redu bih istaknuo da su financijsku podršku skupu pružili brojni sponzori iz Hrvatske i samo jedna agencija iz Europe. Tako je ESOC 13 bio isključivo nacionalni pothvat, i nažalost pokazao da politički položaj Hrvatske, daleko od vrata za ulazak u Europsku zajednicu, ima posljedice i na ovako specifičnom području kao što je financiranje znanstvenih skupova.

U suprotnosti s pozitivnom reakcijom sponzora, istina uz dosta ponovljenih poziva i poticaja na pomoć, bila je reakcija javnih medija. Pozvani da poprate taj skup svi su pokazali prividni interes, no na skupu nije bilo niti jednog novinara ili predstavnika televizije i tiska. U tom je pogledu skup ispao više europski nego hrvatski, što sam, nakon prvog neugodnog iznenađenja, prihva-

tio kao logičan i zapravo sa stajališta našeg priključivanja kvalitetnoj europskoj znanosti dobar rezultat.

Posebna je bila uloga PLIVE d. d., naše jedine industrije koja ima istraživački institut te na znanju utemeljene tehnološke i komercijalne planove i programe. U trenutku kada sam suradnju na »projektu ESOC 13« dogovarao s predstavnicima Uprave PLIVE nisam slutio da ću ovaj tekst pisati kao zaposlenik PLIVA Istraživačkog instituta d. o. o. Stoga ocjenu tog dijela ESOC-a 13, kao i detaljnije podatke o drugim aspektima skupa prepuštam Dr. J. Dogan-Koružnjak i Dr. A. Avdagiću, mladim suradnicima PLIVA – Istraživački Institut, koji će na tu temu pisati u jednom od idućih brojeva KUI.

Nacionalni organizacijski odbor činili su organski kemičari, predstavnici sveučilišnih zavoda i instituta (D. Sunko, počasni član, K. Mlinarić-Majerski, M. Dumić, V. Gabelica, I. Jerić, O. Kronja, A. Lesac, V. Rapić, M. Roje, S. Tomić-Pisarović, G. Zamola-Karminsky, M. Žinić, V. Šunjić, predsjedavajući), te gđa Mirna Benat, Predstojnica uprave Instituta »Ruđer Bošković«. U toku dvije godine na desetak sjednica Odbora postigli smo stupanj »uigranosti« i razumijevanja za koje vjerujem da su s jedne strane rezultirale zajedničkim zadovoljstvom zbog dobro obavljenog posla, s druge strane da će biti poticaj za buduće organizacijske pothvate organskih kemičara u Hrvatskoj.

Moja zahvalnost za pomoć u organizaciji ide svim članovima laboratorija CATBIO koji sam vodila na »Ruđeru«, posebno Dr. A. Lesac, gđi B. Baborsky, tajnici Odjela OKB na »Ruđeru« i tehničkom tajniku ESOC 13 gosp. M. Oklobdžiji.

Na kraju, ali nipošto ne kao posljednje, istaknuo bih profesionalno odrađenu, ali istodobno vrlo gostoljubivu organizaciju od strane osoblja hotela »Croatia« i turističke agencije »Gulliver« iz Dubrovnika. Zahvaljujem im se na njihovom doprinosu uspješnoj organizaciji ESOC-a 13 u ime Organizacijskog odbora i u moje osobno. Posebno želim spomenuti uspješnu suradnju s gđom. Marijom Šebalj, direktoricom Kongresnog odjela hotela »Croatia«, gđom. Marinom Tomić, suradnicom agencije »Gulliver« i njezinom timom. Sugestija g. Gorana Hrnića, gen. direktora agencije »Gulliver«, u vezi s organizacijom društvene večere za sve sudionike na rivi u Cavtatu, uz dolazak svih sudionika u pratnji mažoretkinja, i njihov uvodni nastup, realizirana je na najljepši mogući način.

Umjesto drugih riječi pohvale ističem da sam po završetku »ESOC 13« dobio oko 50 elektronskih poruka i pisama od strane sudionika, zahvale i komplimenata kako organizaciji tako i znanstvenom sadržaju skupa.

ESOC 14 bit će održan u srpnju 2005. god. u Helsinkiju, u organizaciji prof. K. Wahala i prof. T. Hase, s University of Helsinki.